

Donderdag Nederlandse première 'Hun!' van Peter de Graef in theater Bis

'Achter de groeipijnen zit

Hij wil midden in het leven staan. Toneel spelen of verhalen vertellen is voor hem alleen een manier om daar uitdrukking aan te geven. Theatermaker Peter de Graef uit Antwerpen is voortdurend op zoek naar het evenwicht tussen emoties en intellect. Donderdag en vrijdag is hij in theater Bis in Den Bosch te zien met zijn voorstelling 'Hun!'.

Door Hanneke Leliveld

Zijn grootouders hebben nog in heksen geloofd. En op een bepaalde manier hadden ze gelijk, vindt de Vlaamse theatermaker Peter de Graef. „Mijn grootmoeder heeft bij mijn tante op televisie naar de eerste maanlanding zitten kijken. Maar toen zij naar haar eigen boerderij terugliep en de maan aan de hemel zag staan, zei ze: 'ach, daar kunnen ze immers toch nooit bij komen.' En in wezen was dat ook zo. De mens is fysiek wel op de maan geweest maar aan de binnenkant, het gedeelte waar zij voeling mee had, de maanstanden die ons voelen beïnvloeden, daar kan de mens van nu niet meer bij. We zijn nooit verder van de maan af geweest dan toen we er op stonden.”

„Onze huidige generatie is met een schrale ziel op pad gestuurd. We moeten weer leren dingen in onze ziel een plaats te geven. Je moet je kunnen handhaven in de mechanische, materialistische maatschappij; thuis moet je dan maar ruimte maken voor je ziel. Door veel te denken, te lezen, in therapie te gaan. Vanuit je privé-wroeten

en denken kun je dan op ideeën komen die voor de samenleving belangrijk zijn. Er moet vooral een innerlijk antwoord komen. Door een daad te stellen maak je iets los, waar anderen ook wat aan hebben en wat mee kunnen doen.”

Peter de Graef is donderdag en vrijdag in theater Bis in Den Bosch te zien met de Nederlandse première van *Hun!*. „*Hun!* is een heel destructief stuk. Het gaat over drie mensenkinderen die naar liefde haken, maar het niet kunnen geven omdat ze het nooit gekregen hebben. En toch dwingen ze het van elkaar af. Ik mik op het herkennings-gevoel van het publiek. Het is schreeuwen, schreeuwen, schreeuwen; heel anarchistisch. Er is geen schuldige, er zijn alleen drie slachtoffers. Er was een relatie die goed ging tot er een derde in het spel kwam. Maar wat is ontrouw? Ontrouw aan het systeem? Of aan jezelf? Nee, er is geen oplossing. Je kunt alleen maar kijken: wat gebeurt er met die mensen? Net zoals we in de puberteit doen, moeten mensen steeds door groeipijnen heen en daarachter zitten vollere men-

sen.”

„*Hun!* heeft als basis *De Verwanten* van Goethe. In Goethe gaat het over het gevecht tussen cultuur en natuur. Hij vergelijkt het met een chemisch proces en legt daarin de basis voor een andere manier van wetenschap. Hij zet objectiviteit op de helling, maar subjectiviteit ook. Hij laat zien dat er een stuk in onszelf zit waardoor we onze eigen zielerorselen op een objectieve manier kunnen waarnemen. Dan leg je de link tussen chemische processen en sociale of individuele processen. Het is het gebied waar kunst, wetenschap en religie in elkaar overgaan. Dat is ook de richting waarin ik als theatermaker wil gaan wroeten in de toekomst.”

Jezuïeten

Peter de Graef groeide op in een West-Vlaams dorpje. Zijn moeder overleed vlak na zijn geboorte, zijn vader bracht hem naar een pleeggezin en vervolgens naar kostschool. Zijn middelbare school-opleiding kreeg Peter bij de Jezuïeten in Antwerpen. „Het accent lag heel sterk op het intellectuele. Terwijl ik erg gevoelsmatig ben opgegroeid. Dat knarste nogal. Maar ik denk dat het uiteindelijk een mooie mengeling in mij teweeg heeft gebracht. Zodat ik nu dingen maak die er intellectueel staan maar toch gevoelig zijn.”

In België kun je aan de muziekschool 'toneel' als instrument kiezen, en vanaf zijn veertiende volgde Peter de Graef dus toneellessen. Na zijn eindexamen ging hij naar het conservatorium, voor de acteursopleiding. Anderhalf jaar later zei hij de opleiding vaarwel. Niet omdat

hij niet wilde acteren of omdat hij het niet kon. „Ik moest gewoon een ander weggetje gaan.” Hij kwam terecht bij het toneelgezelschap van Yvonne Lex, waar hij de hele machinerie van het theater tot in de details heeft leren kennen. Na vier jaar was hij op.

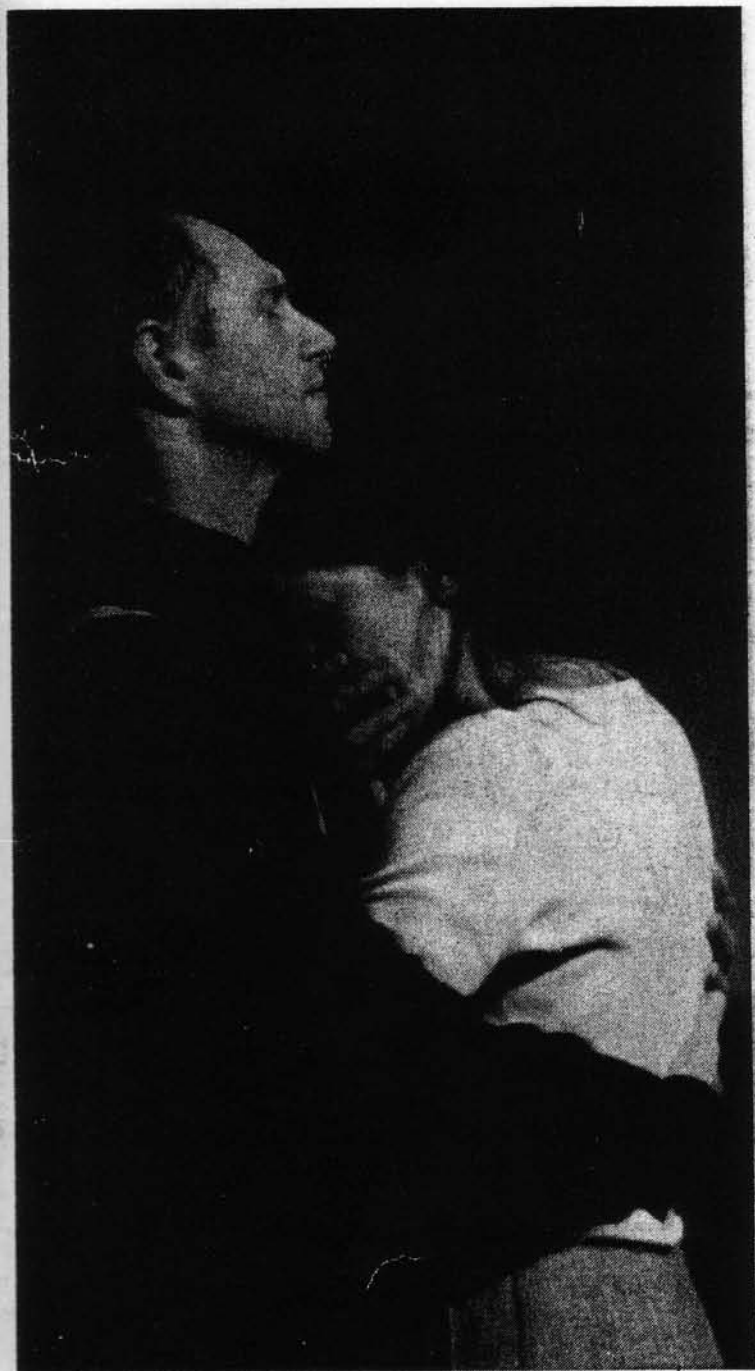
„Vervolgens heb ik drie jaar lang low profile geleefd. Nagedacht, gestudeerd, uitgerust. Ik was er echt aan toe.” Toen het moment kwam dat hij wel weer wilde spelen voelde hij meer voor het jeugdtheater. „Dat is veel basaler, minder uitleggerig. Alles wordt teruggebracht tot de elementaire theatertaal.” Eva Bal van het gelijknamige Speeltheater Gent vroeg hem voor haar gezelschap en met haar heeft hij een aantal voorstellingen gemaakt. Intussen was hij ook voor zichzelf aan het schrijven gegaan. En ontstond de behoefte weer wat genuanceerder theater te gaan maken. Voor volwassenen.

Peter de Graef's eerste solo-voorstelling werd *Et voila*, naar een tekst van Guy de Maupassant. Maar echt autonoom heeft hij pas in zijn daaropvolgende voorstelling *Ombat* gewerkt, gebaseerd op een van de korte verhalen die hij zelf had geschreven toen hij bij Eva Bal werkte.

Recent heeft hij wat hij zelf noemt een 'onstuimige periode' achter de rug. Niet alleen heeft hij *Hun!* gemaakt; ook schreef hij voor Huis aan de Amstel samen met Liesbeth Colthof de jeugdvoorstelling *Jeanne d'Arc*.

● *HUN!* van en met de Vlaamse theatermaker Peter de Graef morgen en overmorgen in Bis.
Foto Ingrid de Mecheleer

ten vollere mensen'

en heeft hij voor Theater Tejater de voorstelling *Schurken* geschreven, die half maart in première gaat. Hij speelt als acteur mee in Albee's *Who's afraid of Virginia Woolf* bij het Vlaamse gezelschap Malpertuis en is daarmee volgend toneelseizoen ook in Nederland te zien. Ook gaat hij volgend seizoen bij het Nationale Toneel in Den Haag met regisseur Dirk Tanghe *De misantroop* van Molière doen, waarvoor hij zelf de bewerking schrijft.

Kinderen

Zijn drukke werkzaamheden plant hij zorgvuldig om de zorg voor zijn kinderen heen. „Ik heb drie kinderen, die ik part-time opvoed: de helft van de tijd wonen ze bij hun moeders, de andere helft bij mij. Ik wil er ook per se zijn voor mijn kinderen. Dat is minstens even belangrijk voor me als werk. Het gaat er om of er in de ondergrond genoeg liefde is. Dat het gevoel blijft hangen van 'ik heb je graag'. Je moet iets in de ander vinden waar je van houdt. Dat wordt gevoeld en dat krijg je terug. In liefdesrelaties, maar ook in de relatie met je kinderen. Als er in de ondergrond genoeg liefde is ben je conflictbestendig. Tenminste, dan verzuip je niet in het conflict. In persoonlijke relaties zijn er geen grenzen op de liefde. Maar daardoor zijn er ook geen grenzen op de conflicten, waardoor de ergste dingen in jezelf naar boven komen.”

„Je zieleroerselen stop je weg, dat hebben wij zo geleerd van onze ouders. Maar het zijn levende entiteiten. Als je een kat opsluit zit er na verloop van tijd een vermagerd dier in zo'n hok,

vol van zijn eigen drek, dat als een waanzinnige op je afvliegt als je de deur opendoet. Dat is ook wat met je zielezwakten gebeurt als je ze geen plaats weet te geven.”

„Wat wij moeten doen is vanuit een helder ik—bewustzijn nadenken over die dingen, ze de plaats geven die ze nodig hebben. Pas dan ben je in staat vorm en evenwicht te vinden. Kennis is alleen een soort databank met gegevens; wijsheid is een mengeling van intuïtie, ervaring en handelen. In denken, voelen en doen worden de drie kanten van het mens—zijn belicht en in het centrum daarvan zit een ikje. Door te wroeten in jezelf, het jezelf niet te gemakkelijk te maken, kun je proberen de schade te beperken. In de stront trap je toch. Maar je kunt je schoenen weer schoonmaken. Al falende moet je toch streven naar zo goed mogelijk. Je moet fouten maken in het leven. Daar groei je van. Ik wil midden in het leven staan. Het gaat erom dat je leeft; toneel spelen of verhalen vertellen is alleen maar een manier om daar uitdrukking aan te geven.”

„Op deze leeftijd komen verhalen pasklaar bij mij binnen. Dat zeg ik niet omdat ik mezelf zo knap vind of zo. Integendeel. Ik ben er van overtuigd dat verhalen al bestaan. Alleen is er een bepaald talent en een bepaalde intuïtie voor nodig om te zien: daar ligt het. En op basis van dat talent heb je ook een soort verantwoordelijkheid om er wat mee te doen.” □

Hun! van Peter de Graef, met Peter de Graef, Katelijne Verbeke en Koen van Impe, is 2 en 3 maart om 21 uur te zien in theater Bis, Den Bosch, 4 maart in de Stadsschouwburg, Arnhem, en 13 t/m 15 maart in de Brakke Grond, Amsterdam.